

cant els ulls / et veig i no et veig, Roseta, / a contraclaror dels rulls / de la trena tot desfeta», PCoromines, *Les Termes de Meleagros* (O. C., 1361).

Clarura, també amb referència general a la llum i al color (exs. de Pascual Tirado i cançó mall. *AlcM*), però especialment aplicada a la vegetació en el Maestr., Tort. i Mall., on pren el sentit de 'clariana en el bosc' (Costa i Llobera); també sento «aquella *klarúr*» a Inca en sentit semblant (1963) o almenys aplicat al paisatge.

Clarer, *clarer*, 'esclarissat', adjectiu, no consta que s'usí a l'Emp., amb el qual res no té a veure el blanenc Jq Ruyra (del qual en cita ex. *AlcM*), i que ell defineix «s'aplica a les coses que són clares de fils, brins, malles: *cabell clarer*, *blatar clarer* (però no *brou clarer* sinó *clar*)» (O. C., p. 378b); això és el que vol dir el ribag. *clariscot*: «aquell vi va saldre *klariskópt*» ('cast. *clarucho*'), Vilacarle (1957). *Clarós* 'esclarissat': «si els haguessin sembrat més *klarózus*, aquests naps haurien sortit més grossos», Gxa. (Sant Aniol d'Aüja, 1968); Verdager l'usà en el sentit d'«esplendent» (*lo firmament clarós*, *Canigó* III); *clarosseau*, -*sseau* 'una mica clar', sembla ser ampliació de *clarós* en el parlar alcoià (Almudaina) (i no pas *clarusseau* com interpreta Moll, *AlcM*), car amb o ho anoià AMAlcover en aquell poble (BDLC XII, 1922, 314).

Clarejar intransitiu [des del segle XIV en la *Questa del S. Graal* del mallorquí Reixac, «la luna *clara-yave*», 186]; «com *clarejar* començà l'alba, los moros feyen grans alegries, sonant tabals, trompetes e anafils», JoMartorell, Ag. I, 72; «a missa primera assenyala ven ja, quan s'obrí la porta: *clarejava* bon xic», Pons Massaveu, *Trascant*, 21; refl. 'manifestar-se sense amagar res': «l'últim dia s'havia *clarejat* massa», NOLLER, *Pilar Prim*, 218; «contra el seu costum de no *clarejar-se* — perquè ell observava amb les noies del dancing i amb el servei la regla dels senyors de bon regent --- mentre repassava la carta, va preguntar amb afectada indiferència al Ramon si sabia alguna cosa de la italiana», PCoromines, *Pina* IV, § 2, p. 87; *clare-jant* [fi S. xv, R. de Corella]. *Clarello*, mall., adaptació de l'it. *chiarello*, que en el Continent es va acceptar amb pronúncia alt-italiana com a *xarello*. *Clarell*. *Clarella*, nom d'un noble i bell mas entre Vidrà i Besora, d'on el cogn. vigatà idèntic (*AlcM*). *Clarenc*.

Claressa (*monges clareses*, Llull, *Blanq.* III, 26, *NCl.* IV, 87.4: «l'any 1267, tres després de la mort de Santa Clara, les monges *clareses* s'establiren a Mallorca», cf. la biblgr. citada en la nota de Galmés); *clarissa* és la forma menys catalana, llatinitzant o acastellanada avui preferida, en particular a Mall. i Val. (Cocentaina, 1963). *Claret*. *Clari* [1620], «que ya'n sento los *clarins* y las trompetas» a. 1810 o 1822, romanç recollit a Agramunt, MilàF (*Romllo.*, 100.7); «*clari* o *trompeta morisca*: tuba punica», *DTO.*, 1660; també Verd., *Canigó* XI; *clarinada*, *clarinat*, *clariner*; *clarinet* [1803, Belv.; Lab.]; per a la llengua romànica on es formaren *clari* i *clarinet*, veg. *DCEC*, s. v. *claro*, n. 3; cf. el bell vers en què posà el mot en un dels millors poemes de la nostra guerra Agustí Bartra,

en l'Englantina dels J. F. de Nova York, 1950; l'antiga denominació genuïna catalana havia estat (cf. fr. *clairon*) *claró* [c. 1450: «subtil *claró* qui, en la matina / fa despertar christians y devots», Pero Martinez, *BABL* XVII, 202; i en el *Tirant* de Galba, etc.].

Clariana [1839, Lab.] «umple 'ls espays, de sopte, feréstega *clariana*», *Atl.*, 178; «flamejava entre les *clarianes* de la bardissa un bon foc», NOller, *Notes de Color*, 204; «se mirava aquella nina, que una *clariana* de sol dins lo fullam del bosc il·luminava de viva claror», Bosch de la Trinxeria, *Pla y Montanya*, 16; avui d'ús general en els dialectes catalans (sentit sempre ben viu a Bna., St. Pol [pescadors, 1924], NE. i restants comarques del cat. central, etc.).

En maestr. i en parlars de la ratlla oc. hi ha una variant *clarianda*, que pot ser l'etimològica; allà, en l'acc. 'esclarissament en els fils d'un drap' («quan en una roba que 's compra apareix un defecte del teixit, en què aquest és menys clos i apretat», Ga. Girona, s. v.), en el Nord amb el sentit de 'clariana en el bosc': «en aquella *klariánda* que hi ha per alt de l'Orri-Vell, hi ha la cova de Forat-Llober», Estamariu, 1935; «los Prats de Ju 'l-Corral són una *klariánda* del bosc» anoto als Angles de Capcir (1960); i cosa semblant a Puigbaladé (id.); en mall. el tipus **clareanda* sembla haver-se conservat també si bé en una forma derivada *clar(e)andera*, derivat que ha pres el sentit de 'lluminositat' (exs. d'AMAlcover, GColom, etc., en *AlcM*).

Quant al problema morfològic, és almenys molt temptador suposar que surti d'una base esquemàtica **CLARIZANDA* (*clarejar* = **CLARIZARE*) 'indrets que han de ser esclarissats; on s'han de tallar arbres, on se n'estant tallant, o on s'estan esclarissant els fils', amb conservació de ND i de -ey- (no ez), després reduït a -y-, tant en el mall. i maestr., per mossarabisme, com a la ratlla Nord, per quasi-occitanisme; és òbviament impossible partir d'un «llatí **CLARIANA* 'claraboia'» (mot que no ha existit mai en llatí i que *AlcM* posa abusivament sense asterisc), que segons fonètica elemental en català hauria donat **clerana* i no pas *clariana* si hagués existit;³ el que fóra possible variar en aquesta etimologia fóra només postulant un **CLARIENDA* de CLARIRE, canviat en **CLARIANDA*, tal com *VIVENDA* en *VIVANDA* (> *viana*), que vagi passar primer a **clairanda* restablert com a *clarian(d)a* per la influència de *clar* i *aclairir*, però això és més complicat i cal deixar-ho com a menys probable.

A la resta del territori dialectal del rossellonès trobem avui una forma *clariaina* (que és probable surti també de *clarianda* per adaptació a un sufix conegut, en el moment c. 1300 en què el rossellonès es desempallegà de les formes occitanoides del ross. arcaic, en el procés estudiat en la introd. a les *VidesR*, vol. I), forma freqüent en les obres de JSebPons: p. ex. «quan tot allà, vora un mas blanc, / sota la *clariaina*, hi dorm una palla, / oh Deodat, dins una coma que s'allarga, / me sembla encara oir ton cant» (*Canta-Perdiu*, 56); res a veure amb l'apel·latiu el NL *Clariana* (Anoia, Segarra, Cardener) que és derivat en